

Notat

Til: postmottak.kbu@stavanger.kommune.no
Fra: Kultursjefen
Dato: 30.09.2016

Høringsuttalelse – utkast til kommunedelplan for Stavanger sentrum

Det vises til høringsutkast datert 5. april 2016, revidert 16.06.2016 iht. vedtak i kommunalutvalget 24.05.2016.

Kultursjefen har følgende merknader til utkastet:

Kapittel 3.3.1.1 Tilrettelegge for betydelig byomforming på Holmen

Byens historiske identitet er på mange måter godt fundamentert i planen – middelalderbyen, sjøfartsbyen, hermetikk- og industribyen og trehusbyen. Kultursjefen håper Stavangers unike historiske fortrinn vil bli brukt som en ressurs i byens utviklingsarbeid, – også i praksis. Det må gjøres store grep for sentrum og byen fremover for å styrke Stavanger sentrum. Det er imidlertid behov for å kommentere enkelte områder i planforslaget som oppfattes som å være i konflikt med planens intensjoner om å ivareta og styrke Stavangers historiske identitet.

Utbygging og utfylling på Holmen er ett av dem. Det er naturlig å legge til rette for en betydelig utvikling i Holmen-området, med fortetting og funksjonsblanding. Kultursjefen vil imidlertid uttrykke bekymring knyttet til den foreslåtte mengde utfylling og massive bebyggelse, ikke minst høyden planforslaget legger opp til i dette området.

Det er gode intensjoner om at flere boliger skaper og sikrer mer aktivitet i området Holmen og sentrumshalvøya – også på andre tider av døgnet enn det som er situasjonen i dag. Boligutbygging er viktig og nødvendig, men ved en utbygging og byfornyelse i et slikt attraktivt og sårbart område som sentrumshalvøya er, er det viktig at utbyggingen forholder seg til sentrumshalvøyas øvrige småskalaarkitektur. Typologi og siktlinjer mot sjø og kystlinje bør henvende seg mer åpent og inviterende til sjøen enn hva planforslaget nå legger opp til.

Aktivitet i dette området vil, i likhet med andre områder, henge tett sammen med byens utforming av byrom, grøntområder, parker og annen programmering, samt tilrettelegging av publikumsvennlige førsteetasjer i området.

Gjennom å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer, styrkes byens særpreg, samt innbyggernes identitet og historiske forankring. Det å verne byens unike sjøhusrekker mot kaifronten, samtidig som byøyene gjøres mer tilgjengelig for allmennheten, vil bidra til at byen bli enda mer attraktiv for beboere og tilreisende.

Viktigheten av Stavangers kulturhistoriske havnelandskap, og utsyn til nære byøyer, kan i større grad fremmes og knyttes tettere sammen. Kultursjefen anbefaler at man innlemmer muligheten for en byferge, for på den måten utvide sentrumshalvøya på helt nye måter, og bringe byen tettere sammen. Opplevelsen av avstand vil raskt bli endret og bringe konserthuset og Vågen, samt Holmen og byøyene, tettere sammen. En bør også vurdere muligheten for å innlemme Østre bydel i et slikt samband.

Det oppfattes også som svært uheldig at Norsk Oljemuseum sin monumentale bygning, som har høy arkitektonisk verdi, i for stor grad blir «usynliggjort» og «bygget inne» med foreliggende planforslag.

Bekhuskaien som veteranbåthavn er et fint forslag.

Kapittel 3.3.1.3 Knytte Bjergsted kulturpark nærmere sentrum

Kultursjefen er enig i at det bør iverksettes tiltak for å knytte Bjergsted kulturpark tettere og bedre sammen med Vågen og torget. Det er derfor positivt at det legges opp til bedre framkommelighet og flere opplevelser og aktiviteter for innbyggerne langs havnen fra torget og utover mot konserthuset og resten av Bjergsted kulturpark.

På den annen side deler kultursjefen Stavanger konserthus sine kritiske bemerkninger, fremkommet i media, vedrørende forslaget om å etablere et større kontorbygg mellom den gamle utenriks-terminalen og konserthuset. Dette vil kunne virke forstyrrende for det estetiske uttrykket av konserthusområdet, samt virke forstyrrende for utsikten fra konserthusets mesanin og bar- og vrimeleområde, og innover mot Vågen og torget. Det vil også kunne by på utfordringer for bruk av konserthusets utendørs amfi til større konserter og andre arrangementer.

Kapittel 3.3.1.7 Tilrettelegging for betydelig byomforming i området Stavanger stasjon og Kannik

Høringsutkastet slår fast at Stavanger stasjon også i framtiden vil være et regionalt knutepunkt for reisende fra hele regionen. Det slås fast at den lave bygnings- og funksjonsmessige tettheten ikke bygger opp om Stavanger stasjon som kollektivknutepunkt, og at det øker avstanden generelt, og gåvennligheten spesielt, mellom dagens sentrum, Akropolis og Paradis.

Kultursjefen er enig i at det her er et stort forbedringspotensial, og vil samtidig minne om den like viktige traséen fra dagens sentrum til Rogaland Teater, Stavanger museum, gamle Stavanger sykehus, med sykehusparken, og Arkeologisk museum.

En forbedring av gåvennlighet må handle om noe mer enn trafikal tilgjengelighet. Det må like mye handle om mentale avstander, om estetiske opplevelser og motivasjonen for å bevege seg fra A til B og hvilke attraksjoner som befinner seg langs aksene.

Breiavatnet er byens hjerte. Samtidig har det en nord- og sørside som ikke kommuniserer estetisk. Fra Stavanger domkirke – byens eldste kulturbygg, Stavanger katedralskole og byparken skuer vi i dag over i en grå og uinteressant bygningsmasse på motsatt side. I bakkant, på høyden, ligger de gamle, vakre byggene Rogaland Teater, Stavanger museum og gamle Stavanger sykehus.

De to sidene bør på en bedre måte utvikles og ses i en sammenheng, samtidig som byens egenart og historiske bebyggelse bevares.

Selv om sentrumsplanen skal gi rammebetingelser og ikke lokaliseringsvurderinger, er disse noen ganger tett forbundet og premissgivende for hverandre.

Stavanger sentrum fra Breiavatnet via Stavanger stasjon til Stavanger museum, Rogaland fylkeskommune med sykehusparken og Arkeologisk museum må kobles tettere sammen ikke bare visuelt, men også funksjonelt. Kultursjefen mener at et virkningsfullt grep vil være å legge nye Rogaland Teater i tilknytning til Stavanger stasjon. Ved å knytte et nytt teaterhus tett opp til museumsområdet, vil det åpne seg interessante muligheter for utvikling av et høyfrekventert og spennende område for kunst- og kulturopplevelser for publikum i alle aldre.

Et åpent og inviterende teaterhus på Stavanger stasjon kan være med og vitalisere denne delen av sentrum og knytte nye forbindelser til museumshøyden, jf. museumsparkvisjonen, og til Paradis. Dessuten vil en slik plassering la seg forene med fortetting og kollektivknutepunkt. Både fordi det er av stor betydning at et nytt teater er lett tilgjengelig, ikke bare for byens befolkning, men også for hele regionen.

Formannskapet vedtok ved behandlingen av visjonsdokumentet for nytt Rogaland Teater at «det må på et tidlig tidspunkt i prosessen legges konkrete planer for gjenbruk av eksisterende bygningsmasse». Ved lokalisering på Stavanger stasjon bør det søkes etter løsninger der teatret, og/eller MUST, disponerer den eksisterende bygningsmassen, ev. deler av denne.

At det i planen er gitt rom for museets museumsparkvisjon på museumshøyden Akropolis, er bra. Kultursjefen savner likevel at planen tar inn over seg hvilket vakkert høydedrag dette er, og frykter at dette vil bli bygget inne i det vi ser av planens forslag med høyhus på Byterminalen.

Kapittel 3.3.2 Etablere nye og utbedre eksisterende byrom

Kapittel 4 Virkemidler utenfor plan- og bygningsloven

Det er fine intensjoner i disse kapitlene. Kultursjefen stiller imidlertid spørsmål ved om det som omhandler aktiviteter og arrangementer i byrom er vurdert grundig nok. Er premisser og verdier som opplevelser, møteplasser, lokalidentitet, infrastruktur og annen arrangementskompetanse ivare tatt?

Beskrivelsen av hva som skaper aktivitet i byrom, eller hva som muliggjør denne, er mangelfull. Fra kulturfeltet vet vi at det er store utfordringer knyttet til infrastruktur for aktiviteter (scene, lyd, tak over hodet, benker, m.m.). Det burde vært omtalt noe om hvordan man ser for seg logistikk og tilrettelegging på visse torg/uterom, som gjør at terskelen for arrangementer og aktiviteter gir optimal tilgjengelighet og attraktivitet. Dette vil kultursjefen komme tilbake til i det kommende arbeidet med ny kulturplan.

Og hvem skal skape aktiviteter i Stavanger sentrum? Tradisjonelt har de fleste større arrangementer hatt stor grad av frivillighet. Initiativer har kommet nedenfra. Det bør bygges videre på eksisterende kompetanse og (til dels frivillige) ressurser, og derigjennom balansere sentrumsinteressentenes kvantitative mål for arrangementer med de kvalitative mål som har preget byens arrangementspolitikk de siste tiår.